

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра управління державними і корпоративними фінансами

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

та завдання до контрольної роботи

з дисципліни

«РИЗИКОЛОГІЯ»

Харків – 2017

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Управління державними і корпоративними фінансами» 16 лютого 2017 р., протокол № 6.

Призначені для підготовки бакалаврів з галузі знань 07 «Управління і адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» заочної форми навчання та відповідають робочій програмі з курсу «Ризикологія».

Укладач

доц. О. Д. Стешенко

Рецензент

проф. І. Ю. Зайцева

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

та завдання до контрольної роботи
з дисципліни
«РИЗИКОЛОГІЯ»

Відповідальний за випуск Стешенко О. Д.

Редактор Еткало О. О.

Підписано до друку 13.03.17 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 0,5. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вивчання курсу «Ризикологія» спрямоване на формування у студентів уявлення про нові сфери діяльності підприємств усіх форм власності в умовах ринку, на вивчення принципів керування ризиками в умовах ринкових відносин.

У процесі вивчання курсу розглядаються такі питання: розвиток теорії ризику, його функції і різновиди, класифікація ризику, види збитків, їх джерела і фактори, що на них впливають, тощо. Вивчається процес аналізу ризику як із якісного, так і з кількісного боків; вибір зон ризику залежно від розміру збитків статистичним, експертним та розрахунково-аналітичним способами.

Засвоївши практичні навички, студенти зможуть: оцінити обсяг ризику та його ймовірність, вибрати оптимальну господарчу ситуацію і найменш ризиковане вкладення капіталу; знайти найбільш сприятливий у кожному випадку прийом зниження ступеня ризику тощо.

Усі теми курсу насичені економіко-математичними методами, що застосовуються у теорії ризиків: лінійне програмування, теорія ігор, облік невизначеності за допомогою дерева рішень, використання функцій корисності, методи теорії ймовірності та інші методи, з якими студенти знайомі з математичних дисциплін, системного аналізу, фінансів підприємств та економіко-математичного моделювання.

Важливість курсу визначається сучасними умовами розвитку світового господарства та необхідністю інтеграції України як самостійної держави у світове господарство. Основна увага приділяється виявленню слабких місць управлінських рішень і сфери ризику в господарській діяльності, можливостям переходу від ситуації невизначеності до ситуації ризику, основним способам та методам оцінки й оптимізації ризику.

СКЛАД КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Контрольна робота з дисципліни «Ризикологія» повинна мати нижченаведену структуру.

Вступ

1 Теоретична частина

2 Практична частина

Список літератури

У вступі студент повинен викласти мету та основні завдання контрольної роботи.

Теоретична частина складається з докладного розкриття теми за відповідними питаннями, а практична частина – із задач, які треба правильно розв'язати. При розв'язанні задач повинні бути наведені всі необхідні розрахунки та пояснювання до них. Розв'язання задач виконуються на підставі вихідних даних з варіантів і методичних вказівок.

Для виконання теоретичної частини необхідно використовувати літературу, що рекомендована програмою курсу та наводиться у цих методичних вказівках.

Згідно з вимогами контрольна робота виконується за варіантами (таблиця 1). Номер варіанта, за яким треба виконувати роботу, відповідає останнім цифрам шифру студента (із залікової книжці).

Наприклад, останнім цифрам шифру студента 41 відповідають завдання 1, 21. Це значить, що треба відповісти на 1 та 21 теоретичні питання (див. перелік), а також розв'язати задачі з умовними даними варіанта 1.

Таблиця 1 – Варіанти контрольних завдань

Шифр студента	Номер теоретичного питання	Варіант задачі	Шифр студента	Номер теоретичного питання	Варіант задачі	Шифр студента	Номер теоретичного питання	Варіант задачі
01, 41	1, 21	1	19, 59	1, 19	9	37, 77	3, 17	7
02, 42	1, 22	2	20, 60	2, 20	0	38, 78	4, 18	8
03, 43	2, 23	3	21, 61	3, 21	1	39, 79	5, 19	9
04, 44	2, 20	4	22, 62	4, 22	2	40, 80	10, 11	0
05, 45	22, 30	5	23, 63	5, 27	3	81, 82	2, 25	1
06, 46	6, 18	6	24, 64	20, 30	4	83, 84	1, 28	2
07, 47	7, 30	7	25, 65	21, 29	5	85, 86	3, 30	3
08, 48	8, 24	8	26, 66	6, 26	6	87, 88	4, 17	4
09, 49	9, 25	9	27, 67	7, 27	7	89, 90	5, 16	5
10, 50	10, 20	0	28, 68	8, 28	8	91, 92	6, 25	6
11, 51	11, 29	1	29, 69	9, 29	9	93, 94	7, 18	7
12, 52	12, 22	2	30, 70	4, 30	0	95, 96	8, 21	8
13, 53	3, 13	3	31, 71	11, 29	1	97, 98	9, 10	9
14, 54	4, 14	4	32, 72	12, 25	2	99, 00	20, 22	0
15, 55	1, 15	5	33, 73	13, 23	3			
16, 56	2, 16	6	34, 74	14, 30	4			
17, 57	5, 17	7	35, 75	15, 24	5			
18, 58	1, 18	8	36, 76	16, 18	6			

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

- 1 Методологічні аспекти категорії підприємницького ризику.
- 2 Економічний ризик і фінансова стійкість фірми.
- 3 Формування оптимального портфеля інвестицій з урахуванням ризику.
- 4 Аналіз доцільності інвестиційних проектів у сучасних умовах.
- 5 Формування маркетингової стратегії розвитку фірми в умовах ринку.
- 6 Керування в умовах стратегічних несподіванок.
- 7 Вибір стратегії розвитку фірми в умовах ризику.
- 8 Валютні ризики в ринкових умовах.

- 9 Кількісна оцінка ризикованості проектів.
- 10 Моделювання економічного ризику.
- 11 Виробничі ризики.
- 12 Ризик-менеджмент, як складова фінансового менеджменту.
- 13 Прийняття рішень в умовах ризику і невизначеності.
- 14 Механізм визначення чутливості цінних паперів з урахуванням ризику.
- 15 Ризик у рекламній діяльності.
- 16 Виробництво в умовах ризику.
- 17 Тактика маркетингу й аналіз рівня страхового ризику.
- 18 Стратегія керування банківськими ризиками.
- 19 Оцінка кредитного ризику фірми.
- 20 Сучасний фінансовий ризик і методи його зниження.
- 21 Ризик і страхова справа. Страхування підприємницьких ризиків.
- 22 Ризики у зовнішньоекономічній діяльності.
- 23 Ризики на залізничному транспорті.
- 24 Алгоритм оцінки й обґрунтування господарського ризику.
- 25 Допустимий критичний і катастрофічний ризик. Крива щільності розподілу ймовірності настання випадкових втрат.
- 26 Переваги експертного методу оцінки ризику.
- 27 Інформаційні ситуації та критерії прийняття рішень в умовах ризику.
- 28 Вплив інвестиційних проектів на ризик підприємства. Оцінка ризику проекту на основі лінії ринку капіталів.
- 29 Принципи менеджменту ризику. Класифікація ризиків за способом мінімізації.
- 30 Принципи формування інвестиційного портфеля з урахуванням ризику.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Завдання 1

За даними таблиці 2 розрахувати очікувані норми дохідності та ступінь ризику інвестування капіталу в різні фінансові проекти при заданому розподілі ймовірностей можливого стану економіки. Який проект більш ризиковий?

Таблиця 2 – Дані для розрахунку очікуваної норми дохідності варіантів інвестування капіталу

У відсотках

Стан економіки	Імовірність	Варіант																				
		0		1		2		3		4		5		6		7		8		9		
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	
Зростання	0,2	80	40	90	50	70	40	50	40	40	50	40	80	40	70	50	60	45	50	60	70	15
Норма	0,6	60	30	20	25	65	10	20	50	10	15	30	30	40	20	30	20	20	10	20	30	10
Спад	0,2	20	-10	-10	15	30	-5	-15	20	5	-10	-20	10	-8	-20	-30	-5	5	-10	5	-10	5

Завдання 2

За даними таблиці 3 визначити, який з проектів інвестування капіталу має менший ступінь ризику та якому проекту слід віддати перевагу.

Таблиця 3 – Дохідність проектів С і Д в динаміці

У відсотках

Роки	Варіант																			
	0		1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	С	Д	С	Д	С	Д	С	Д	С	Д	С	Д	С	Д	С	Д	С	Д	С	Д
1	20	30	25	18	10	30	20	40	20	45	40	20	40	20	40	25	45	25	35	15
2	25	40	20	30	15	35	16	25	15	25	25	20	25	15	30	15	30	20	20	10
3	30	30	30	45	40	40	19	31	20	30	30	15	30	20	25	20	35	25	25	15
4	10	20	25	30	28	5	24	50	20	50	50	20	50	20	50	25	55	30	45	20
5	15	10	10	15	30	10	25	40	30	50	40	25	40	25	30	25	50	20	50	25
6	40	40	18	10	15	20	23	35	20	25	25	20	20	25	15	15	40	25	40	20

Завдання 3

За даними таблиці 4 визначити коефіцієнт ризику та обрати менш ризиковий варіант інвестування капіталу.

Таблиця 4 – Умовні дані

У тисячах гривень

Варіант	Власні кошти		Максимально можлива сума збитку	
	Варіант інвестування капіталу А	Варіант інвестування капіталу В	Варіант інвестування капіталу А	Варіант інвестування капіталу В
1	11000	61000	7000	22500
2	12500	62000	7500	42000
3	11500	59500	4000	30000
4	9000	59800	7100	20000
5	9500	60500	4800	10000
6	9700	60700	4900	13000
7	11900	59200	8000	25000
8	12700	59600	7200	28000
9	13000	60700	6200	30100
0	12000	59000	5500	30000

Завдання 4

За даними таблиці 5 оберіть менш ризиковий варіант інвестування капіталу керуючись правилами стратегії ризик - менеджменту.

Таблиця 5 – Умовні дані

Варіант	Умови завдання	Значення змінних за варіантами завдання					
		S_1	P_1	S_2	P_2		
1	Є два варіанти ризикового вкладання капіталу. По першому варіанту очікується одержати прибуток S_1 , млн грн, при ймовірності P_1 . По другому	S_1	P_1	S_2	P_2		
2		1,5	0,8	2,6	0,6		
3	варіанту очікується одержати прибуток S_2 , млн грн, при ймовірності P_2 . Обрати менш ризиковий варіант вкладання капіталу на основі оптимальної ймовірності результату	1,8	0,7	5,6	0,7		
4	Є два варіанти ризикового вкладання капіталу. У першому варіанті з ймовірністю P_1 можна отримати дохід D_1 , млн грн, і з ймовірністю $P_2 = (1 - P_1)$ отримати збитки U_1 , млн грн.	2,0	0,9	2,5	0,8		
5		D_1	P_1	U_1	D_2	P_2	U_2
6		0,9	0,7	0,5	2,1	0,7	1,5
7		0,8	0,6	0,7	1,9	0,8	1,2
8	У другому варіанті з ймовірністю P_3 можна отримати дохід D_2 , млн грн, із ймовірністю $P_4 = (1 - P_3)$ одержати збитки U_2 , млн грн. Обрати кращий варіант, використовуючи правило оптимального коливання результату	0,7	0,6	0,6	1,5	0,9	1,0
9	Є два варіанти ризикового вкладання капіталу. У першому варіанті дохід складає D_1 , млн грн, а збитки U_1 , млн грн. В другому варіанті дохід складає D_2 , млн грн, а збитки U_2 , млн грн. Обрати менш ризиковий варіант на основі співвідношення доходу і збитків	0,7	0,8	0,7	1,8	0,6	0,9
0		D_1	U_1	D_2	U_2		
8		11	4	16	6		
9	12	4,5	18	8			
0	9	3,8	14	7,5			

Завдання 5

За даними таблиці 6 обрати варіант інвестування капіталу, якщо інвестор має три варіанти ризикового вкладення капіталу – K_1, K_2, K_3 . Фінансові результати інвестування залежать від умов господарчої ситуації (рівень конкуренції, ступінь забезпечення ресурсами та ін.), яка є невизначеною. Можливі також три варіанти умов господарчої ситуації – A_1, A_2, A_3 . При цьому можливі різні сполучення варіантів вкладення капіталу й умов господарчої ситуації.

Ці сполучення дають різний фінансовий результат, наприклад норму прибутку на вкладений капітал.

Розрахувати середнє очікуване значення норми прибутку на вкладений капітал за кожним варіантом та обрати варіант із найбільшою нормою прибутку, якщо:

- задані ймовірності умов господарчої ситуації;
- ймовірності можливих господарчих ситуацій невідомі, але є оцінки їх відносних значень, тобто відомо як співвідносяться між собою умови господарчих ситуації A_1, A_2, A_3 ;
- ймовірності можливих господарчих ситуацій невідомі, але існує основний напрямок оцінки результатів вкладення капіталу.

Таблиця 6 – Умовні дані

Варіант	Варіант ризикового вкладення капіталу	Господарча ситуація			Імовірність умов господарчої операції	Співвідношення господарчих ситуацій	Напрямки оцінки результатів інвестування капіталу
		A_1	A_2	A_3			
1	2	3	4	5	6	7	8
1	K_1	55	70	30	0,1 :0,3: 0,6	3:2:3	Вибір максимального результату з мінімальної величини
	K_2	40	10	50			
	K_3	20	30	20			
2	K_1	40	20	50	0,2 :0,4 :0,4	2:3:1	
	K_2	10	90	30			
	K_3	20	20	40			
3	K_1	50	50	20	0,3 :0,2 :0,5	4:2:3	
	K_2	30	40	70			
	K_3	20	10	30			

Продовження таблиці 6

1	2	3	4	5	6	7	8
4	K ₁	50	10	50	0,4: 0,3: 0,3	4:3:1	Вибір мінімальної величини ризику з максимальних ризиків
	K ₂	40	20	70			
	K ₃	30	30	50			
5	K ₁	25	70	10	0,2 :0,3: 0,5	1:3:4	
	K ₂	40	80	20			
	K ₃	30	60	40			
6	K ₁	30	70	30	0,4 :0,1: 0,5	2:3:1	
	K ₂	40	80	20			
	K ₃	50	40	70			
7	K ₁	20	50	30	0,3 :0,2: 0,3	3:2:3	
	K ₂	40	70	20			
	K ₃	30	40	50			
8	K ₁	70	40	20	0,4 :0,2 :0,4	4:2:3	Вибір середньої величини
	K ₂	60	10	70			
	K ₃	50	20	60			
9	K ₁	40	15	70	0,5 :0,3 :0,2	4:1:2	
	K ₂	30	25	50			
	K ₃	10	40	30			
0	K ₁	20	50	10	0,4: 0,1 :0,4	4:6:3	
	K ₂	10	30	40			
	K ₃	40	20	30			

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

До завдань 1,2

Ступінь ризику – це ймовірність настання випадку ризику, а також розмір збитків від нього. Особливо цікавою є кількісна оцінка ступеня підприємницького ризику за допомогою методів математичної статистики. Головні інструменти цього методу оцінки – дисперсія, середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації.

Дисперсія σ^2 являє собою середнє зважене з квадратів відхилень дійсних результатів від середніх очікуваних

$$\sigma^2 = \frac{\sum (x - \bar{x})^2 n}{\sum n}, \text{ або} \quad (1)$$

$$\sigma^2 = P_{\max} (x_{\max} - \bar{x})^2 + P_{\min} (\bar{x} - x_{\min})^2, \quad (2)$$

де x – очікуване значення для кожного випадку спостереження;

\bar{x} – середнє очікуване значення;

n – кількість випадків спостереження (частота);

$P_{\max} (\min)$ – імовірність одержання найбільшого (найменшого) значення ознаки;

$x_{\max} (\min)$ – найбільший (найменший) розмір ознаки.

Середнє квадратичне відхилення σ розраховується згідно з формулою

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2}. \quad (3)$$

Середнє квадратичне відхилення є іменованою величиною і має такі ж одиниці вимірювання, як і варіююча ознака.

Дисперсія і середнє квадратичне відхилення є мірами абсолютного коливання.

Для аналізу і вибору остаточного розв'язку використовують коефіцієнт варіації V , який являє собою відношення середнього квадратичного відхилення до середньої арифметичної і показує ступінь коливання одержаних значень:

$$V = \frac{\sigma}{\bar{x}} \cdot 100 \%. \quad (4)$$

Коефіцієнт варіації – відносна величина. За допомогою цього показника можливе порівняння навіть коливання ознак, що мають різні одиниці вимірювання: чим більша величина коефіцієнта, тим більше коливання.

Існує така кількісна оцінка різних значень коефіцієнта варіації:

- до 10 % – слабке коливання ознаки;
- 10 – 25 % – помірне коливання;
- більше 25 % – високе коливання.

До завдання 3

Ризики виникають у зв'язку з рухом фінансових потоків і проявляються на ринках фінансових ресурсів здебільшого у вигляді валютного, відсоткового, кредитного, комерційного й інвестиційного ризиків (рисунок 1).

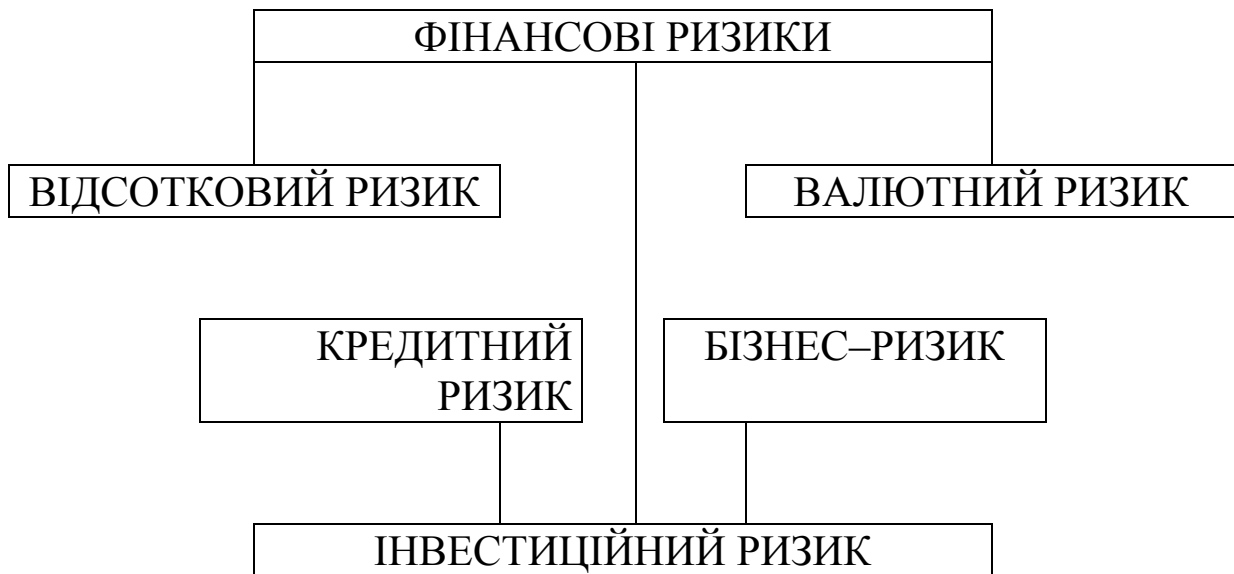

Рисунок 1 – Класифікація фінансових ризиків

З метою зниження фінансових ризиків необхідно враховувати різноманітні фактори, найважливішими з яких є:

- дохідність;
- оподаткування;
- термін фінансових вкладень.

Також слід аналізувати рентабельність капіталу, що було інвестовано, бо один і той же дохід може бути отримано завдяки різним витратам інвестора. Однак з урахуванням купівельної здатності грошей в умовах інфляції обсяг збитків може бути більший від суми коштів інвестування. У цьому випадку обсяг можливого збитку визначається з допомогою індексу інфляції.

При прямому збитку, що заподіяний у результаті пожежі, крадіжки тощо, розмір збитку більший від прямих втрат майна, тому що він містить у собі ще додаткові грошові витрати на ліквідацію наслідків збитку і придбання нового майна.

Коефіцієнт ризику K_R можна розрахувати за формулою

$$K_p = \frac{Y}{C}, \quad (5)$$

де Y – найбільша можлива сума збитків, грн;

C – обсяг власних коштів з урахуванням надходжень, про які точно відомо, грн.

До завдання 4

Керування економічним ризиком у невизначеній господарчій ситуації оснований на прогнозуванні ризику і прийомах щодо його зниження.

Керування ризиком містить правила, на підставі яких приймаються ризиковані рішення та засоби обрання варіанта рішення.

Ці правила такі:

- 1) максимум виграшу;
- 2) оптимальна вірогідність результату;
- 3) оптимальне коливання результату;
- 4) оптимальне поєднання виграшу та розміру ризику.

Кількісна оцінка ступеня ризику має абсолютний вираз, якщо вона вимірюється в тих же одиницях, що й економічний показник, на основі якого вона була розрахована (наприклад, у гривнях).

Сучасний підхід до оцінювання ризику базується на тому, що ризик пов'язаний саме з несприятливими для менеджера (інвестора) ефектами і для його оцінювання достатньо брати до уваги лише несприятливі відхилення від сподіваної величини.

До основних критеріїв вибору найбільш привабливого варіанта відносять коефіцієнт ризику й математичне очікування.

До завдання 5

Як оцінка ризику в абсолютному виразі використовується міра розсіювання значень економічного показника відносно центра групування цих значень, тобто його математичне сподівання, а для оцінки міри розсіювання відносно цього центра групування – дисперсія.

Підхід до оцінки ризику, що спирається на дисперсію (варіацію) чи середньоквадратичне відхилення, вважається класичним. Причому чим більшими будуть ці величини, тим більшим буде ступінь ризику, визначеного на основі економічного показника X .

Такий підхід до оцінки ступеня ризику використовується за будь-якого інгредієнта економічного показника.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Контрольна робота виконується в письмовій формі на аркушах формату А4 (201x297 мм).

Оформляється студентом самостійно на комп'ютері: шрифт – 14, інтервал – 1,5, ліве поле не менше ніж 20 мм, праве – не менш ніж 10 мм, верхнє і нижнє – не менше ніж 20 мм. Рамка не потрібна. Заборонено використання в роботі скорочень, крім тих, що прийняті державними стандартами.

Для перевірки точності розрахунків слід використовувати взаємозв'язок розрахованих показників з урахуванням їх економічного змісту. Розрахунки показників виконувати із точністю до 0,001, а при переході до відсотків – до 0,1 %.

Після закінчення розв'язування задачі потрібно зробити висновки й додати список використаної у роботі літератури.

Контрольна робота не повинна містити більше 15 сторінок.

ВИМОГИ ДО ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота не підлягає окремому захисту. У разі виконання й оформлення роботи відповідно до вимог вона буде зарахована, а студент-виконавець допущений до складання іспиту відповідно до навчального плану. При наявності недоліків робота буде повернена студенту із позначкою «Виправити» й переліком зауважень на титульному аркуші.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ КУРСУ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

- 1 Аналіз ризиків лізингових операцій. Моделювання ризику лізингових операцій.
- 2 Аналіз ризику ймовірних збитків у прийнятті рішень щодо інноваційних проектів.
- 3 Аналіз і моделювання відсоткового ризику.
- 4 Аналіз і моделювання комерційного ризику.
- 5 Аналіз і моделювання кредитних ризиків.
- 6 Аналіз і моделювання політичного ризику.
- 7 Аналіз і моделювання ризику інвестиційної діяльності.
- 8 Аналіз і моделювання ризику іноземних інвестицій.
- 9 Аналіз і моделювання ризику ліквідності.
- 10 Аналіз і моделювання ризику в міжнародних кредитних відносинах.
- 11 Аналіз і моделювання фінансових ризиків.
- 12 Антикризове управління фірмою та ризик.
- 13 Багатокритеріальний підхід до аналізу кредитного ризику комерційного банку.
- 14 Валютні ризики та формування раціональної політики щодо їх страхування.
- 15 Взаємозв'язок між ризиком та ліквідністю комерційного банку.
- 16 Визначення середньозваженої вартості капіталу підприємства з урахуванням ризику.
- 17 Використання абсолютних оцінок ризику при обґрунтуванні прийняття фінансових (інвестиційних) рішень.
- 18 Використання відносних оцінок ризику за обґрунтування прийняття управлінських рішень.
- 19 Використання методу аналізу чутливості для виявлення основних чинників ризику проекту.
- 20 Використання похідних цінних паперів для хеджування ризику.
- 21 Використання статистичного методу для кількісного оцінювання ризику.
- 22 Використання теорії корисності при формуванні валютного портфеля з урахуванням ризику.

23 Використання фондових індексів при оцінюванні ризику фінансових активів.

24 Використання функцій несхильності до ризику під час прийняття рішень.

25 Внутрішні ризики комерційного банку. Принципи їх аналізу, вимірювання й моделювання.

26 Диверсифікація як метод управління ризиком.

27 Експертні методи оцінки ризику в зовнішньоекономічній діяльності фірм.

28 Етимологія ризику.

29 Застосування методу аналогій для кількісного оцінювання ризику.

30 Мотивація й організаційні аспекти управління ризиком.

Список літератури

1 Асаул А. Н. Организация предпринимательской деятельности: Учеб. пособие. – Хмельницкий : СИБ, 2011. – 391 с.

2 Белогуров В. П. Основы управления: Учеб. пособие. – Харьков : Консум, 2003. – 238 с.

3 Бойчик І. М. Економіка підприємства : Навч. посібник. – К. : Атака, 2002. – 478 с.

4 Бузько И. Р. Экономический риск и управление инновационной деятельностью предприятия. – К. : ЦУЛ, 2006. – 135 с.

5 Буянов В. П. Рискология. Управление рисками: Учеб. пособие. – М. : Экзамен, 2003. – 381 с.

6 Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком. – К. : ДЕМІУР, 2000. – 292 с.

7 Вітлінський В. В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. – К. : ДЕМІУР, 1996. – 211 с.

8 Вітлінський В. В. Економічний ризик і методи його вимірювання. – К. : ДЕМІУР, 1996. – 397 с.

9 Власова В. М. Основы предпринимательской деятельности. – М., 2010. – 265 с.

10 Война О. А. Економічний ризик : Математичні моделі та методи керування : Навч. посібник. – К. : ЦУЛ, 2001. – 98 с.

11. Воробьев С. Н. Управленческие решения: Учеб. пособие. – М. : Юнити, 2003. – 316 с.
12. Воронцовский А. В. Управление рисками: Учеб. пособие. – СПб, 2004. – 457 с.
13. Гамза В. А. Рисковый спектр коммерческих организаций. – М.: Экономика, 2012. – 105 с.
14. Гончаров І. В. Ризик та прийняття управлінських рішень. – Харків: Основа, 2003. – 159 с.
15. Гранатуров В. М. Ризики підприємницької діяльності. Проблеми аналізу. – К. : Зв'язок, 2000. – 152 с.
16. Клименюк М. М. , Брижань І. А. Управління ризиками в економіці. – К.: Просвіт, 2009. – 253 с.
17. Корнійчук М. Т., Совгус І. К. Ризик і надійність: економіко-стохастичні методи й алгоритм побудови та оптимізації систем. – К.: Просвіт, 2007. – 210 с.
18. Кочетков В. Н. Экономический риск и методы его измерения. – К., 2003. – 64 с.
19. Машина Н. И. Экономический риск и методы его измерения : Учеб.-метод. пособие. – Донецк : Юго-Восток, 2004. – 191 с.
20. Молот В. Є. Чинники ринкової невизначеності у поведінці підприємств. – Дніпропетровськ, 2002. – 227 с.
21. Мочорний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І. Основи підприємницької діяльності: Посібник. – К.: Академія, 2001. – 280 с.
22. Охріменко О. О. Проблеми формування страхового захисту підприємницької діяльності у сфері туризму в Україні // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2011. – № 4. – С. 126-131.
23. Стешенко О. Д. Економічні ризики : Навч. посібник. – Харків : УкрДАЗТ, 2011. – 124 с.
24. Стешенко О. Д., Швирьова Є. О. Удосконалення управління ризиками в підприємницькій діяльності // Комунальне господарство міст. – 2011. – № 98. – С. 424 – 428.
25. Сулим М. В. Економічний ризик та методи його вимірювання. – Львів, 2003. – 195 с.
26. Устенко О. Л. Предпринимательские риски: Основы теории, методология оценки и управления. – К., 1996. – 142 с.
27. Шевчук О. Б. Ризики підприємницької діяльності: проблеми аналізу. – К.: Зв'язок, 2000. – 149 с.